

Konserviranje-restavriranje antičnega stekla

Konservatorsko središče
ŠČIT
Helena Pucelj Krajnc

Slika 1: Stanje steklenice pred posegom (foto: Helena Pucelj Krajnc)

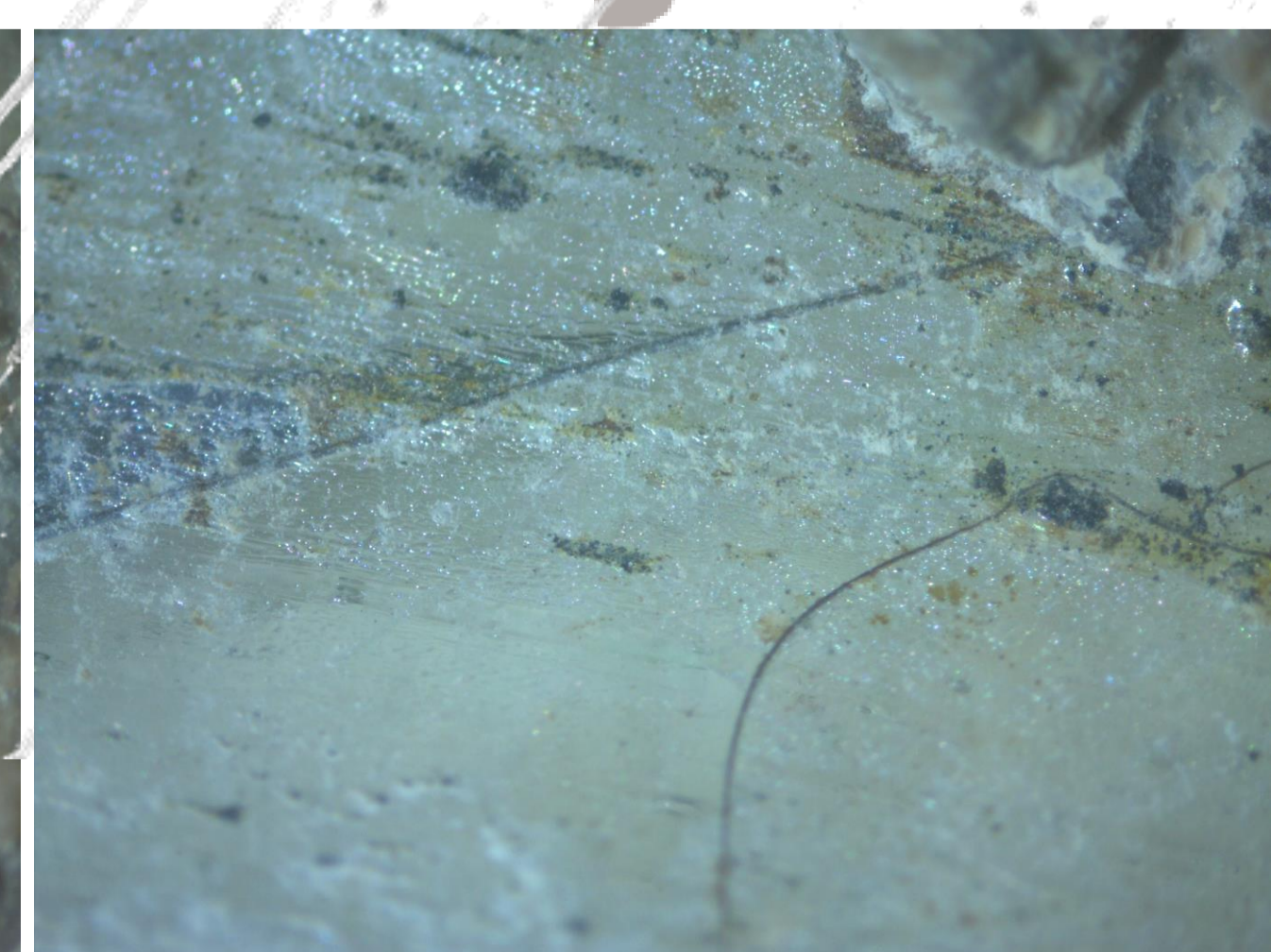
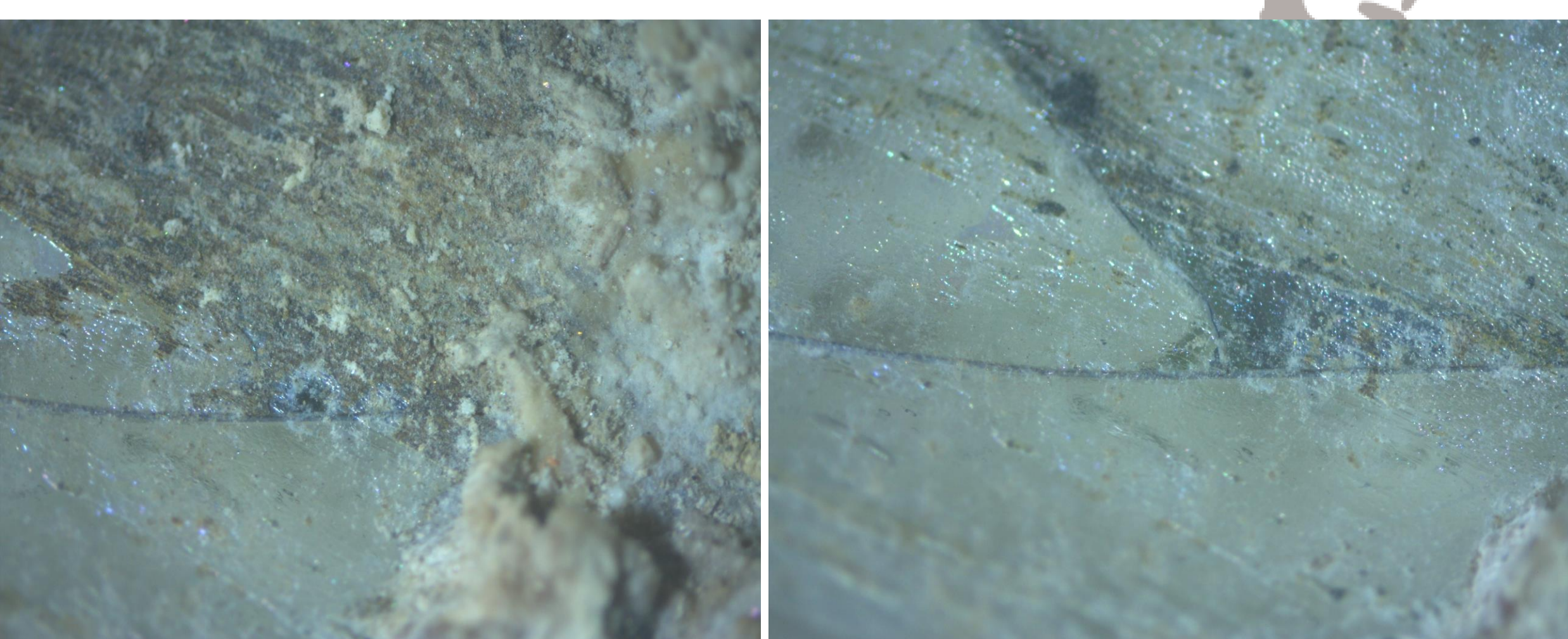
Slika 2: Stanje steklenice po posegu (foto: Helena Pucelj Krajnc)

Generalna skupščina Združenih narodov je leto 2022 razglasila za mednarodno leto stekla, zato smo se tudi v konservatorskem središču ŠČIT Muzeja in galerij mesta Ljubljane lotili obdelave arheološkega stekla.

Antična steklenica pod inventarno številko 510:LJU;0064293 je bila odkrita med izkopavanjem na Ploščadi Borisa Kraigherja leta 1978 pod vodstvom Ljudimile Plesničar Gec. Pred posegom je bila razlomljena na veliko manjših kosov, steklo z zelenkastim leskom pa so prekrivale trde debele sige, ponekod okrasto obarvane zaradi prisotnosti železovih oksidov in drugih snovi. Siga je prekrivala tudi stične površine oz. robove posameznih kosov, zato smo se jih odločili v veliki večini odstraniti. Če smo pri čiščenju drugih kosov stekla lahko uporabljali preprosto mehansko metodo (skalpel, lesena palčka, nepolarna organska topila), je omenjena steklenica zahtevala dolgotrajno in previdno uporabo ultrazvočnega kladvca: Mehanski metodi odstranjevanja skorjaste sige smo primerjali med seboj z mikroskopijo in prišli do naslednjih ugotovitev. Pravilna uporaba ultrazvočnega kladvca, torej najmanjša stopnja intenzivnosti vibracije, pravilni kot med nastavkom in krasto ter izogib sili, je na površini stekla pustila še najmanj oz. nič sledi. V primerih, ko je skorja skoraj enako debela in še trša kot steklo samo, lahko sila skalpela opraska ali celo zlomi steklo. Samo za odstranitev kalcinacijske skorje smo tako potrebovali kar nekaj ur aktivnega dela.

Po odstranjevanju skorj so restavratorska dela potekala brez novih dilem. Kose steklenice smo sestavili najprej z redkim točkovnim nanosom Paraloida B72 in utrdili krivine na pravo mesto z na drobno narezanimi lepilnimi trakovi (Scotch Magic Tape 3M). Ko smo bili zadovoljni s postavitvijo kosov, pa smo spoje učvrstili z utrjevanjem razpok z dvokomponentnim Aralditom za steklo (Araldite 2020, Samson Kamnik). Po lepljenju smo odstranili lepilne trakove. Med črepinjami so bili tudi kosi, ki niso del steklenice. Od preostalih so se razlikovali po barvi in debelini. Shranili smo jih posebej v plastično vrečko na zadrgo. Zgornji del grla steklenice žal ni imel stične površine s preostalim delom, zato ga nismo zlepili. S tega kosa smo le delno odstranili kalcinacijsko skorjo, saj se je hitro izkazalo, da je ta prevzela vlogo veziva med razdrobljenimi koščki stekla.

Steklenici manjka nekaj koščkov, ki pa jih nismo dopolnjevali. Predmet nismo sestavili z namenom prezentacije, temveč smo se želeli izogniti izgubljanju delcev oz. trenju med njimi v depoju. Prav tako pa je steklenica pripravljena na tipološka določanja in morda tudi na razstavljanje, odvisno od želje kustosa glede načina prezentacije. Za varno hranjenje in transport sta steklenica in vrh ustja posebej ovita v staničevino in shranjena v kartonasto škatlo prilegajočih se dimenzij.

Slike 3,4 ter 5,6: Odstranjevanje kalcinacijske skorje z ultrazvočnim kladvcem pod mikroskopom (foto: Helena Pucelj Krajnc)